

Obraćanje prvog potpredsednika Vlade i ministra spoljnih poslova Republike Srbije Ivice Dačića na Ministarskoj konferenciji posvećenoj religijskim slobodama:

„Poštovani potpredsedniče Pens,
Poštovani državni sekretare Pompeo,
Dame i gospodo,

Zadovoljstvo mi je da danas prisustvujem ovom visokom skupu, koji ima poseban značaj u vremenima u kojima živimo, kada verska tolerancija i međureligijski dijalog imaju vodeću ulogu u unapređenju ljudskih prava i izgradnji harmoničnih društava, a mogu presudno uticati i na životna pitanja koja su nekada bila isključivi prerogativ politike, kako one na međunarodnom, tako i na državnom nivou, tj. unutar društava. Tu mislim na izazove sa kojima se danas suočavamo, u prvom redu u kontekstu prisutne radikalizacije koja u pojedinim zemljama zloupotrebljava određene religijske koncepte, izvrcući njihovu suštinu i dajući im smisao koji njihovi rodonačelnici nikada nisu imali na umu, ali i u kontekst ekumenskog dijaloga unutar hrišćanskih zajednica, kao i unutrašnjeg dijaloga u okviru bilo koje druge verske zajednice. Zbog toga želim da vam zahvalim na ovoj veoma značajnoj i pravovremenoj inicijativi.

Jedno od fundamentalnih prava svakog čoveka i tekovina civilizacije je pravo na ispovest religije i zadovoljenje svojih duhovnih potreba. Republika Srbija, kao sekularna država koja prepoznaje sedam tradicionalnih verskih zajednica, ali u kojoj istovremeno deluje čak 28 verskih zajednica na osnovu Zakona o crkvama i verskim zajednicama (usvojenog 2006. godine) koji im garantuje sva prava i punu versku i kanonsku jednakost, naročito je posvećena omogućavanju zadovoljenja ovog ljudskog prava u svim domenima života. Ona to čini kroz puno poštovanje slova zakona, ali i kroz poštovanje svih međunarodnih normi i standarda u oblasti vera, smatrajući pravo na veroispovest jednim od ključnih ljudskih prava. Pored činjenice da je ovo pravo omogućeno svim stanovnicima Srbije pomenutim zakonom, niz drugih zakona i podzakonskih akata regulišu prava vernika i verskih zajednica u različitim oblastima, poput vršenja verskih obreda u oružanim snagama, verskog obrazovanja u osnovnim i srednjim školama, poreskih i drugih fiskalnih oslobođenja i dr.

Što se tiče garantovanog prava na veroispovest, moja zemlja je članica osam osnovnih

međunarodnih ugovora Ujedinjenih nacija u oblasti zaštite ljudskih prava. U tom smislu, Srbija priprema i redovno podnosi periodične izveštaje mehanizmima UN za ljudska prava. Sistematičnost u praćenju preporuka UN u oblasti ljudskih prava uvedena je kroz rad Saveta na nivou Vlade. Ovaj mehanizam, koji je Srbija razvila kao jedina država u regionu i jedna od retkih država u svetu, pohvaljen je i od strane Saveta za ljudska prava UN prilikom Univerzalnog periodičnog pregleda koji je moja država prošla u januaru ove godine. On, pre svega, podrazumeva inkluzivan i transparentan pristup u praćenju i rešavanju svih pitanja od značaja za promociju ljudskih prava, kroz povezivanje i zajedničko delovanje predstavnika resornih državnih organa zaduženih za realizaciju preporuka, organizacija civilnog društva i nezavisnih državnih tela. U tu svrhu sačinjen je jedinstveni plan ispunjenja preporuka, koji u ovom trenutku sadrži 388 preporuka ugovornih tela UN i Saveta za ljudska prava. Pored pregleda preporuka, on sadrži i pregled preduzetih aktivnosti u vezi ispunjenja pomenutih preporuka, pregled odgovornih institucija, kao i rokova za realizaciju, ali i primedbe organizacija civilnog društva i drugih relevantnih aktera. Kako bi Plan mogao u potpunosti da odslikava uticaj politika i zakona na nacionalnom i lokalnom nivou, Savet Vlade trenutno radi na koncipiranju indikatora ispunjenosti preporuka UN, kao i na povezivanju procesa izveštavanja telima UN sa Ciljevima održivog razvoja iz Agende UN 2030.

Ilustracije radi, želim da vas informišem da se od 175 prihvaćenih preporuka (od ukupno 190 dobijenih) u Trećem ciklusu Univerzalnog periodičnog pregleda njih 9 odnosi na toleranciju prema veroispovesti. One se, između ostalog, tiču jačanja napora u promociji tolerancije prema osobama koje pripadaju etničkim, nacionalnim, rasnim, verskim i drugim manjinama, unapređenja uslova za pripadnike nacionalnih manjina u cilju očuvanja i razvoja njihovog pristupa verskim obredima, preduzimanja dodatnih mera i razvijanja strategija u cilju suzbijanja ksenofobije, govora mržnje i diskriminacije po osnovu rase, nacionalnosti, etničke pripadnosti, religije i dr.

Pored navedenog, smatram značajnim da vas informišem i da moja zemlja aktivno radi na ispunjenju preporuka koje joj je Komitet za ljudska prava UN uputio prilikom razmatranja Trećeg izveštaja Republike Srbije o primeni Pakta o građanskim i političkim pravima u martu 2017, gde posebno ističem onu u kojoj se eksplicitno navodi da država potpisnica treba da garantuje u praksi princip jednakog tretmana religije u skladu sa zahtevima iz člana 18. Pakta. Ona u tom svetlu aktivno sarađuje i sa Savetom Evrope, gde je u trećem ciklusu monitoringa sprovođenja Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina Srbija dobila dve preporuke u skladu sa članom 8, kojim se strane ugovornice obavezuju da priznaju pravo svakom pripadniku nacionalne manjine da izražava svoju religiju ili veru i da ustanovljava verske institucije, organizacije i udruženja.

Dakle, u skladu sa navedenim naporima, pripadnici svih crkava i verskih zajednica u Republici Srbiji koriste ustavne verske slobode i mi nemamo nijednu informaciju ni prijavu da ima bilo kakvih osporavanja ili kršenja verskih sloboda. Ova prava odnose se, kako na individualno i kolektivno ispoljavanje vere unutar samih crkava i verskih zajednica, tako i u odnosima sa drugim crkvama i verskim zajednicama i državnim organima. Naša perspektiva budućih odnosa među crkvama i verskim zajednicama je takva da možemo sa sigurnošću tvrditi da će se i u budućem periodu, kroz međuverški dijalog koji se vodi na svim nivoima u Republici Srbiji i brigu države o ostvarivanju ljudskih prava u skladu sa najvišim svetskim standardima, ova prava

ostvarivati bez negativnih pojava.

Nažalost, takva situacija nije prisutna i u našoj južnoj pokrajini, Kosovu i Metohiji, koja je počev od 1999. godine pod mandatom Ujedinjenih nacija. Ovde su nažalost, delovanjem privremenih organa lokalne samouprave, pripadnici srpskog naroda, njihova crkva i njihovo kulturno-istorijsko nasleđe pod udarom većinskog stanovništva i njihove šovinističke ideologije već gotovo dve decenije. Podsetiću da su od juna 1999. godine podjednako na udaru svi elementi prisustva srpske zajednice i istorije - ljudi živi i mrtvi (rušenje grobalja), kulturna baština, crkve i manastiri, uz uništavanje i druge vidove devastacije verskih, kulturnih, istorijskih tragova slovenstva i Pravoslavlja, uključujući verbalne i fizičke napade, pa i ubistva sveštenika Srpske pravoslavne crkve. Od četiri izuzetna verska objekta koja se nalaze na listi svetske baštine UNESCO - Pečka patrijaršija, manastir Visoki Dečani, manastir Gračanica i Bogorodica ljeviška, opstali su samo tri jer su bili pod punom fizičkom zaštitom NATO snaga, tj. KFOR-a. Još je tragičnije stanje prava na veroispovest srpskog stanovništva, gde ono direktno zavisi od sredine u kojoj se verski objekat nalazi. Tako je pravo i sloboda na verske obrede poput krštenja, venčanja, pričešća, sahrane ili pomena – i uopšte kad je reč o molitvi pravoslavnih vernika, obezbeđeno samo u crkvama i manastirima koji se nalaze u sredinama sa većinskim ili pretežno srpskim stanovništvom. Ova tragična situacija ima, nažalost, pored etničkih, i svoje sistemske uzroke. Mora se shvatiti da objekti Srpske pravoslavne crkve na Kosovu i Metohiji nisu muzeji, niti spomenici – oni su deo koncepta žive crkve, koja je uvek dostupna i na usluzi vernicima, hramom, sveštenstvom i monaštvom. Isto tako, posete raseljenog srpskog stanovništva svojim crkvama i manastirima ne smeju se smatrati hodočašćem. To nisu posete stranaca, već dolasci vernika da se pomole, da zapale sveće, da obiđu grobove svojih predaka i bližnjih...

Zato je za unapređenje verskih sloboda u pokrajini potrebno promeniti pristup i odustati od negiranja, minimiziranja i relativizovanja kontinuirane netolerancije većinske zajednice i njenih institucija, što treba da prate sistematski naponi za podizanje svesti o pravu drugih da slobodno i neometano ispovedaju svoju veru.

Hvala vam na pažnji!"